
Granskningsrapport

Granskning av delårsrapport 2016

Söderhamns kommun

*Louise Cedemar
Helena Steffansson
Carlson
Hanna Franck Larsson*

Oktober 2016

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	2
2.3	Revisionskriterier	2
2.4	Metod	3
3	Granskningsresultat	4
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	4
3.2	Resultatanalys	6
3.3	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	7
3.4	God ekonomisk hushållning	8
3.4.1	Finansiella mål	8
3.4.2	Mål för verksamheten	9

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2016-01-01 – 2016-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Revisorernas utlåtande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är +53,2 mnkr (+30,2 mnkr), vilket är 23,0 mnkr högre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett resultat om +22,4 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas.

Utifrån vår översiktliga granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- *Vi bedömer att delårsrapporten inte uppfyller samtliga krav på innehåll enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation, nr 22, Delårsrapport.*
- *Vi konstaterar att det saknas en samlad bedömning huruvida målen för god ekonomisk hushållning utifrån ett verksamhetsperspektiv kommer att kunna uppnås.*
- *Vi bedömer att delårsrapporten, med undantag av ovanstående, i övrigt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed.*
- *Vår bedömning är att, med prognostiserat resultat, finns förutsättningar för att kunna uppnå det fastställda resultatmålet. När det gäller övriga finansiella mål kan vi inte göra en bedömning med lämnade uppgifter.*
- *Vi bedömer att samtliga fokusområden som fullmäktige fastställt beskrivs och kommenteras i delårsrapporten.*
- *Vi bedömer att det inte är möjligt att avgöra i hur hög grad verksamhetsmålen uppnåtts för delåret eller huruvida målen kommer att kunna uppnås för året 2016.*

Av resultatanalysen för helåret framgår att prognostiserat resultat innebär en positiv budgetavvikelse med +32,6 mnkr för det prognostiserat resultatet om +22,4 mnkr. Att budgetavvikelsen är positiv beror på att justerad budget är negativ. Vi konstaterar att fastställd justerad budget är negativ med -10,2 mnkr. Det är i strid med kommunallagen (KL 8:4) som anger att budgeten skall fastställas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

I övrigt noterar vi att nämndernas prognostiserade budgetavvikelse uppgår till -27,4 mnkr. Vi vill påtala att det är av största vikt att nämnderna håller tilldelad budgetram.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL) och Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av relevanta dokument
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga bokslutet per 2016-08-31 samt av resultatprognosen för året
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till delårsrapport som erhöles 2016-10-05 samt den version som behandlats av kommunstyrelsen 2016-10-11.

Personal vid ekonomikontoret har haft möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast av rapporten.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari till augusti. Resultatet för perioden uppgår till 53,2 (fg år +30,2) mnkr.

Delårsrapportens innehåll

Delårsrapporten består av en förvaltningsberättelse, omvärldsanalys, uppföljning av finansiella mål, räkenskaper (resultat- och balansräkning), sammanställd redovisning, nämndernas redogörelser samt uppföljning av fullmäktiges fastställda fokusområden. Kassaflödesanalys och noter har inte upprättats i delårsrapporten, vilket heller inte är något krav enligt gällande rekommendation.

Förvaltningsberättelsen

Förvaltningsberättelsen inleds med en sammanfattande resultatanalys med beskrivning av poster som påverkat kommunens ekonomi under 2016. Förvaltningsberättelsen redovisar i övrigt uppgifter om kommunens finansiella utveckling, näringsliv och arbetsmarknad, befolkningsstruktur och utveckling.

Händelser av väsentlig betydelse beskrivs i viss omfattning i förvaltningsberättelsen, men framgår i övrigt framförallt i nämndernas redogörelser.

Upplysning om kommunens förväntade utveckling och ekonomi omfattar främst redogörelse om årets prognostiserade budgetavvikelse, samt hur extra medel för flyktingmedel fördelats. Kopplat till omvärldsanalys och befolkningsutveckling med ökade behov poängterar kommunstyrelsen att kommunen står inför utmaningar med ökande verksamhetskostnader tillsammans med ett viktigt integrationsarbete. I övrigt redogörs för, i liten omfattning, vilken påverkan det får för Söderhamns kommuns ekonomi för en längre tidshorisont än år 2016.

Investeringsverksamheten redogörs kortfattat. Upplysningar lämnas per nämnd avseende budget för helåret, utfall för perioden, avvikelse för perioden, pågående projekts totala budget, prognos och avvikelse. Periodens utfall av några större anskaffningar exemplifieras. I nämndernas redogörelse finns mer detaljerade uppgifter om utfall per projekt. Eventuella avvikelser mot budget eller status för pågående projekt beskrivs i liten omfattning.

Helårsprognos för den löpande verksamheten lämnas i driftredovisningen per nämnd. Motsvarande uppgifter lämnas även i en separat resultatprognos. Prognosen omfattar jämförelse med ursprungsbudget och budget med budgetjusteringar.

En samlad bedömning om huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås lämnas avseende finansiell mål i avsnittet avsnitt "Uppföljning finansiella mål". När det gäller mål för verksamheten redogörs inte för

dessas i förvaltningsberättelsen, utan redovisning sker som ett separat kapitel i slutet av delårsrapporten. Se vidare kapitel 3.4.

En bedömning av balanskravsresultat för året lämnas med helårsprognos. Årets prognostiserade resultat med avdrag för reavinsterna innebär ett positivt prognostiserat balanskravsresultat. Balanskravsuppställningen har dock utökats med rader och följer därmed inte uppställningen enligt 4 kap. 3 a § KRL.

Den kommunala koncernens definition och avgränsning samt vilka juridiska personer som den består av framgår på ett tydligt vis. I övrigt framgår att kommunalförbund med andel över 20 procent inte har konsoliderats. Det har i granskningen framkommit att det pågår ett arbete för att konsolidera kommunalförbund, då bland annat ägarandelen i nybildade Hälsinglands utbildningsförbund fyller kraven för konsolidering.

Räkenskaper och jämförelsetal

Balansräkning och resultaträkning är uppställda i enlighet med KRL 5 kapitlet 1 2 § § och omfattar räkenskaper för innevarande period. För resultaträkningen lämnas jämförelsetal för föregående år motsvarande period, samt helårsbudget (ursprungs- och justerad budget) samt prognos. Därtill finns jämförelsetal, utöver gällande krav, för föregående års helårsutfall. För balansräkningen lämnas jämförelsetal för närmast föregående års räkenskapsårs utgång. Kommunkoncernens räkenskaper är uppställda jämte kommunen och omfattar motsvarande jämförelsetal, med undantag av helårsbudget 2016.

Vissa andra upplysningar

Redovisningsprinciper för delårsrapporten anges som ett eget avsnitt. Av dessa framgår att motsvarande principer som i senast upprättad årsredovisning tillämpas. Förklaring till säsongvariationer och cykliska effekter beskrivs i liten omfattning. Jämförelsestörande poster beskrivs ej särskilt, men det framgår att i årets utfall ingår intäkt för flyktingmedel och resultat med anledning av ackordsuppgörelse. Förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser redovisas i balansräkningen.

Bedömning

Vi bedömer att Söderhamns kommuns delårsrapport i huvudsak uppfyller kraven på innehåll, som finns i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22, *Delårsrapport för räkenskaper och förvaltningsberättelse*. Vi föreslår dock att en utveckling av *upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet* görs till kommande år. Tidshorisonten bör vara längre än enbart helårsprognos. När det gäller investeringsredovisningen kan upplysningar om den med fördel utvecklas avseende beskrivning av pågående projekt och eventuella budgetavvikelser.

I vår översiktliga granskning har det inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport inte är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Det innebär bland annat att delårsrapporten omfattar förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, sammanställd redovisning samt en prognos (drift) över förväntat utfall för helårsresultatet.

Rapporteringsperioden januari till augusti är i överrensstämmelse med KRL där det regleras att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader. Resultat- och balansräkning ger en rättvisande bild och är upprättad enligt god sed.

Vi har översiktligt granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och konstaterar att väsentliga poster i huvudsak har periodiserats korrekt.

3.2 Resultatanalys

Prognosen för helåret pekar på ett positivt resultat, +22,4 mnkr, vilket är 32,5 mnkr bättre än justerad budget. Avvikelsen beror på:

- Verksamhetens nettokostnad avviker negativt med 12,1 mnkr mot budget
- Skatteintäkter och statsbidrag förväntas bli 39,2 mnkr högre än budgeterat
- Finansnettot är i prognosen 5,4 mnkr högre än budgeterat, där framförallt finansiella intäkter är högre än prognostiserad budget

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna 2016, prognos för utfallet för året samt avvikelsen mot budget.

<i>Resultaträkning, mnkr</i>	<i>Utfall delår 2015</i>	<i>Utfall delår 2016</i>	<i>Prognos 2016</i>	<i>Avvikelse mot budget</i>
Verksamhetens intäkter	253,0	272,0		-459,1
Verksamhetens kostnader	-1 097,4	-1 197,9		1 849,9
Avskrivningar	-30,0	-23,8		35,7
Verksamhetens nettokostnader	-874,4	-949,7	-1 438,6	-12,1
Skatteintäkter	672,8	694,5	1 042,3	-17,5
Generella statsbidrag och utjämnning	229,4	300,2	411,0	56,7
Finansiella intäkter	15,6	16,1	24,4	5,2
Finansiella kostnader	-13,4	-7,8	-16,7	0,2
Årets resultat	30,0	53,3	22,4	32,5
<i>Jämförelse mot slutlig budget, -10,2 mnkr. Ursprungsbudget uppgick till +12,4 mnkr.</i>				
<i>Differens i tabellen mot resultatet beror av avrundningsfel i avlämnad delårsrapport.</i>				

Resultatet för perioden januari till augusti uppgår till +53,2 (fg år 30,4) mnkr. I förvaltningsberättelsen redogörs för balanskravet i avsnittet "Balanskrav".

Årets positiva resultat förklaras bland annat med intäkter för så kallade flyktingmedel, periodiserade under 2016, samt engångseffekt av ackordsuppörelse Samkraft.

Kommunallagen (KL) 8 kap 4 § anger att en budget skall upprättas så att intäkterna överstiger kostnader. Av delårsrapporten framgår att den av fullmäktige justerade budgeten för år 2016 är negativ med ett totalt budgeterat underskott om -10,2 mnkr (fg år -20,4) mnkr. Det beror på resultatbalanseringar och beviljade tilläggsanslag. Vi noterar att detta innebär att ett prognostiserat utfall om +22,4 mnkr ger en positiv budgetavvikelse om +32,7 mnkr.

Bedömning

Vi bedömer att Söderhamns kommuns ekonomiska resultat på +53,2 mnkr och ställning per 2016-08-31 är i huvudsak rättvisande.

3.3 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Nämndernas verksamhetsberättelser omfattar i huvudsak rubrikerna nämndens verksamhetsidé, ekonomisk översikt, måluppfyllelse, viktiga händelser, identifierade förbättringsområden samt framåtblick.

Prognosen för nämndernas driftredovisning 2016 visas i nedanstående tabell:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall augusti	Reviderad Budget 2016	Prognos helår	Budget avvikelse
Kommunfullmäktige	-2,8	-3,3	-3,6	-0,3
Revisionen	-1,0	-1,5	-1,5	0,0
Kommunstyrelsen	-147,6	-232,5	-230,8	1,7
Överförmyndarnämnden	-1,9	-2,2	-2,2	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Kultur- o samhällsservicenämnden	-82,8	-131,1	-142,6	-11,5
Bygg- och miljönämnden	-6,6	-13,6	-12,3	1,3
Barn- och utbildningsnämnden	-254,0	-400,1	-400,6	-0,5
Arbetsmarknads- och socialnämnden	-85,7	-120,8	-130,8	-10,0
Omvårdnadsnämnden	-343,7	-498,3	-506,3	-8,0
Summa nämnderna	-926,1	-1403,4	-1430,7	-27,3
<i>Jämförelse mot slutlig budget, -1 403,2 mnkr. Ursprungsbudget uppgick till 1 348 mnkr.</i>				
<i>Dvs justering med -55,3 mnkr.</i>				
<i>Differens i tabellen mot driftredovisningen beror av avrundningsfel i avlämnad delårsrapport.</i>				

Av tabellen framgår att avvikelsen i prognosen mot justerad budget är negativ totalt sett med -27,4 (+14,9) mnkr. Mot ursprunglig budget är avvikelsen 82,7 mnkr.

Kultur- och samhällsservicenämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden samt omvårdnadsnämnden prognostiserar negativ avvikelse över 5 mnkr jämfört med justerad budget. Övriga nämnder prognostiserar 0 i avvikelse eller upp till +/- 2,0 mnkr.

Kultur- och samhällsservicenämndens prognostiserade negativa avvikelse mot budget förklaras bland annat av att vinterväghållning och extern förhyrning inte kommer att hålla budget. Utöver det prognostiserar resultatenheterna kost och städ negativa avvikelser inom nämnden. Orsaken till dessa framgår inte av delårsrapporten.

Arbetsmarknads- och socialnämndens prognostiserade negativa avvikelse mot budget är hänförlig till ekonomiskt bistånd, externa placeringar för barn, ungdomar och vuxna.

Omvårdnadsnämnden förklarar prognostiserad avvikelse mot budget med ökad bemanning hos äldre samt ökad volym inom hemtjänsten.

Det framgår i liten omfattning om nämndernas åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

3.4 God ekonomisk hushållning

Inför året 2016 har fullmäktige i Söderhamns kommun beslutat om en ny modell för styrning. Fastställd "Mål- och resursplan 2016 – 2019" är starten för koncernens nya styr- och ledningssystem som är baserat på vision, helhet och medborgarnytta.

I fastställd budget definieras god ekonomisk hushållning:

För att styra utvecklingen av kommunens ekonomi på ett övergripande plan formulerar kommunen finansiella mål. För att styra utvecklingen av kommunens verksamhet beslutar kommunfullmäktige om fokusområden som nämnder och bolag ska göra åtaganden eller sätta mål inom. Mål ska i största möjliga utsträckning formuleras som effektmål. God ekonomisk hushållning i Söderhamns kommun innebär:

- medborgarens fokus
- kommunal service bedrivs kostnadseffektivt
- den kommunala servicen infriar medborgarnas behov och förväntningar
- ekonomi i balans

För att bedöma om god ekonomisk hushållning uppnåtts ska det finnas en hög grad av måluppfyllelse för verksamhetsmål och finansiella mål. Målen ska vara genomförda inom budgetram, kommunen ska kunna betala för verksamheten och inte skjuta betalningsansvaret på framtiden.

I delårsrapporten redogörs för uppföljning av finansiella mål i förvaltningsberättelsen medan uppföljning av verksamhetsmål görs separat som det avslutande kapitlet i delårsrapporten.

3.4.1 Finansiella mål

I delårsrapporten görs en avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2016-2019, och som gäller för budget 2016 inklusive planperioden 2016-2019:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2016	Prognos 2016	Måluppfyllelse, styrelsens bedömning
I högkonjunktur ska kommunens resultat uppgå till 20 miljoner eller 1,4 % av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning, vilket med nuvarande bedömning kring konjunkturutvecklingen innebär 15 mkr per år.	+22,4 mnkr	Prognosen pekar på att målet kommer att nås.
Investeringar ska i första hand och långsiktigt ske med egna medel dock kan det under budgetperioden accepteras att låna upp till 100 mkr,		Prognos för helåret 2016 lämnas inte
Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen långsiktigt ska stärkas,		Prognos för helåret 2016 lämnas inte

Kommunstyrelsen gör en samlad bedömning att det finansiella resultatmålet kommer att uppnås för året. För det finansiella målet om investeringar gör styrelsen en bedömning att investeringsmålet är uppfyllt för perioden, men lämnar ingen prognos. När det gäller det finansiella målet om soliditet anges att mätning endast sker i årsbokslut.

Vi delar kommunstyrelsens bedömning att det finansiella *resultatmålet* kommer att kunna uppnås, under förutsättning att lämnad prognos hålls. När det gäller övriga finansiella mål kan vi inte göra en bedömning med redovisade uppgifter.

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar på att prognostiserat resultat är förenligt med det finansiella resultatmålet som fullmäktige fastställt i budget 2016. Prognostiserat resultat överstiger fastställd nivå.

Vår bedömning är att Söderhamns kommuns delårsrapport i huvudsak uppfyller kraven på innehåll, som finns i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22, *Delårsrapport*. Det lämnas en samlad bedömning huruvida målen, utifrån ett finansiellt perspektiv, för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås.

3.4.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt fem fokusområden för perioden åren 2016-2019, med slutlig mättidpunkt 2019.

Fastställda fokusområden är:

- Jämlikhet
- Attraktiva boenden
- Infrastruktur
- Näringsliv
- Attraktiv arbetsgivare

Utifrån fokusområdena ska nämnder och bolag formulera mål eller åtaganden för sina verksamheter. För komplement till ledning av den kommunala verksamheten har ett antal strategiska nyckeltal fastställts. I övrigt ska styrning ske genom formulerade fokusområden och tilldelade budgetramar. Genom fastställda finansiella mål sätts ramarna för hur stor verksamhet som kan bedrivas.

I delårsrapporten redogörs för beslutade fokusområden och de effekter som kommunkoncernens åtagande bidragit till. Av den koncerngemensamma analysen konstateras att det inte går att påvisa effekter ännu. Påbörjade aktiviteter och genomförda prestationer redovisas samt förslag till förbättringsåtgärder i arbetet med analys av effekter.

Vi konstaterar att en uppföljning för samtliga fokusområden görs i delårsrapporten. Vår uppfattning är att redovisning av målen och där till kopplade nyckeltal behöver tydliggöras och konkretiseras i delårsrapporten för att en bättre utvärdering och bedömning av måluppfyllelsen ska kunna göras.

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar att vi, utifrån styrelsens målredogörelse, inte kan uttala oss om måluppfyllelsen avseende verksamheten är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2016. Av redovisade aktiviteter och prestationer är det svårt att bilda sig en uppfattning om styrelsen bedömer att målen är uppfyllda eller inte.

Vi bedömer därför att det inte är möjligt att avgöra i hur hög grad målen uppnåtts för delåret.

Vår bedömning är att Söderhamns kommuns delårsrapport inte uppfyller samtliga krav på innehåll, som finns i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22, *Delårsrapport*. Det saknas en samlad bedömning huruvida målen, utifrån ett verksamhetsperspektiv, för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås för året 2016.

2016-10-14

Helena Steffansson Carlson
Projektledare

Louise Cedemar
Uppdragsledare